

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Insatsverksamheten 2013

Insatsverksamheten 2013

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Utgivningsår: 2014

Publ.nr: MSB650 - mars 2014

ISBN: 978-91-7383-416-2

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Tryck: DanagårdLiTHO

Omslagsbild: Bensinförsäljning på en gata i Tacloban, Filippinerna. Foto: Sema Panboon, MSB.

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	5
2. MSB:s verksamhet och regeringens humanitära policy	6
3. Humanitära insatser	8
4. Humanitär minhantering	13
5. Civil konflikthantering	16
6. Stärkande av katastrofberedskap och tidig återuppbyggnad	21
7. Övriga insatser	23
8. Genus- och miljöarbete i MSB:s insatsverksamhet	25
9. Statistisk och ekonomisk sammanfattning	32
10. Förkortningar	37

Sammanfattning

MSB har under 2013 genomfört 200 insatser, varav 157 internationella biståndsinsatser och 43 insatser med nationella stödresurser. Detta är en ökning från 142 insatser under 2012. De direkta kostnaderna för genomförandet av internationell biståndsverksamhet uppgick under 2013 till 172,9 mkr, jämfört med 155,0 mkr 2012.

Den största ökningen av antalet insatser återfinns inom området humanitära biståndsinsatser. Orsakerna är bland annat behovet av internationellt stöd efter tyfonen Haiyan på Filippinerna, liksom insatser med anledning av Syrienkrisen.

Inom området humanitär minhantering har flera insatser genomförts och avslutats under året. Den största av dessa har genomförts i Mali, där MSB haft två minhanteringsteam och informationsexpertis på plats för att utbilda Malis säkerhetsstyrkor i humanitär minröjning, genomföra röjning av oexploderad ammunition samt upprätta informationssystem för hanteringen av ammunitions- och minsituationen i landet.

Under året har stöd lämnats till insatser inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik med totalt 32 årsarbetskrafter. MSB har fortsatt bemannat insatsstödjande positioner inom områden såsom HR, logistik, sjukvård, upphandling, ekonomi och IT.

Arbetet med att stärka andra länders kapacitet att hantera kriser och katastrofer har fortgått under året. Bland annat har en insats slutförts till stöd för katastrofhanteringsmyndigheten i Botswana. Genom kapacitetsutveckling för genomförande av risk- och sårbarhetsanalyser har förutsättningarna stärkts för riskidentifiering och hantering av kriser och katastrofer på såväl lokal och regional som på nationell nivå.

Nationellt har MSB:s förstärkningsresurser inom kemikalieområdet använts frekvent under 2013. I övrigt har antalet nationella insatser varit relativt lågt. En stödstyrkeinsats har genomförts till stöd för Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna i samband med tyfonen Haiyan på Filippinerna.

Arbetet med att integrera miljö- och genusperspektiv i insatsverksamheten har fortgått under året. Andelen kvinnor bland MSB:s utsända insatspersonal har ökat under året, liksom antalet miljörådgivare som efterfrågats i insatsverksamheten.

1. Inledning

MSB som operativ aktör

Den röda tråden i MSB:s operativa uppdrag är att möjliggöra och stödja andra aktörers hantering av allvarliga olyckor, kriser och katastrofer, nationellt såväl som internationellt. Detta görs genom att bistå med stödresurser till svenska kommuner och länsstyrelser samt till andra länder, EU och FN i samband med större händelser. MSB ska även skapa förutsättningar för andra centrala myndigheter, länsstyrelser med flera att hantera allvarliga olyckor och kriser effektivt och samordnat. Målet är ett samlat nyttjande av samhällets resurser och samordning av information gentemot allmänheten.

MSB ska skapa förutsättningar för andra aktörer att själva hantera situationen.

I genomförandet av internationella insatser arbetar MSB främst inom ramen för den svenska biståndspolitik, där MSB har uppdraget att hålla beredskap för räddnings- och katastrofinsatser, humanitär minhantering, stärkande av katastrofberedskap, tidig återuppbyggnad och civil konflikthantering. MSB genomför även stödinsatser till icke biståndsländer vid katastrofer, främst genom EU:s civilskyddsmekanism samt genom de arrangemang som skapats för att möjliggöra stöd och solidaritet mellan EU-länderna.

Myndigheten bistår även med förstärkningsresurser nationellt, exempelvis vid skogsbrand, översvämning, oljeutsläpp och kemikalieolyckor. MSB har vidare uppdraget att ge stöd till utlandsmyndigheter och nödställda då många personer med hemvist i Sverige drabbas av en katastrof i utlandet.

Åtterrapporering

Enligt MSB:s regleringsbrev 2013 ska myndigheten i en särskild rapport redovisa en sammanfattande analys av omfattning, inriktning och finansiering av under året genomförda insatser. Rapporten ska enligt regleringsbrevet också redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter inom det fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande arbetet, hur FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 har implementerats i insatsverksamheten samt hur regeringens policy för humanitärt bistånd har implementerats i relevanta delar av den internationella insatsverksamheten.

Denna rapport utgör MSB:s åiterrapporering utifrån ovanstående uppdrag. Ett inledande avsnitt sammanfattar genomslaget för regeringens humanitära policy i insatsverksamheten. Därefter redovisas respektive verksamhetsområde inom insatsverksamheten. Nyckelinsatser beskrivs och resultat redovisas. I ett särskilt kapitel redovisas MSB:s arbete med de kvalitetshöjande perspektiven genus och miljö i insatsverksamheten, vilket också svarar mot åiterrapporeringskravet rörande resolutionerna 1325 och 1820. Rapporten avslutas med en statistisk och ekonomisk översikt av verksamheten under 2013.

2. MSB:s verksamhet och regeringens humanitära policy

Regeringens policy för humanitärt bistånd (2010-08-12, UF2010/39010/SP) uppställer det övergripande målet att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet, till förmån för nödlidande människor som har utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden. Detta mål ska uppnås genom arbete inom tre huvudområden. Nedan kommenteras MSB:s verksamhet utifrån vart och ett av dessa områden.

Flexibelt, snabbt och effektivt humanitärt bistånd för att möta dagens och morgondagens humanitära behov

MSB:s beredskapsorganisation med en bred uppsättning utvecklade förmågor och partnerskap inom FN och EU medför att organisationen på kort varsel kan bidra med betydande insatser och att dessa insatser kan designas utifrån behoven i den uppkomna situationen. En illustration av detta under 2013 är hanteringen av tyfonen Haiyan på Filippinerna, där MSB var en viktig aktör i arbetet med att etablera basläger och kommunikationslösningar så att FN-personal och andra biståndsfunktionärer snabbt gavs förbättrade förutsättningar att verka i katastrofområdet och där MSB därefter lämnat stöd till främst FN med expertkompetenser inom flera områden.

Snabbheten kunde säkras via en fungerande beredskapsorganisation. Flexibiliteten var hög, dels utifrån bredden på MSB:s egna operativa förmågor, dels utifrån en kontinuerlig samordning inom samarbetsorganet International Humanitarian Partnership (IHP) som medförde att den samlade leveransen var större och bättre än vad någon av aktörerna enskilt skulle ha kunnat åstadkomma. Effektiviteten kunde säkras via MSB-personal som tillsammans med FN:s koordinerande funktioner kunde tillse att det bistånd som skickades verkligen var det som behövdes på rätt platser i rätt tid. Tidigare erfarenheter visar att det finns effektivitetsrisker om endast snabbhet prioriteras, på bekostnad av samordning och behovsstyrning.

MSB är så kallad standby partner till flera FN-organ inom det humanitära området. Myndigheten bedömer detta samarbete som ändamålsenligt i strävan efter ett snabbt, effektivt och situationsanpassat humanitärt bistånd. Den absoluta merparten av MSB:s insatser sker efter förfrågningar baserade på dessa avtal. FN får därmed tillgång till MSB:s och ett stort antal andra partners kapacitet enligt på förhand fastställda procedurer, vilket borgar för snabbt stöd inom ett antal områden. I den löpande strategiska dialogen mellan berörda FN-organ och dess partners framkommer också de behov som kan förväntas framgent, vilket ger MSB och andra partners förutsättningar att utveckla verksamheten i enlighet med förväntade framtida behov.

Ett starkt och samordnat internationellt humanitärt system

MSB:s samtliga förmågor inom biståndsområdet bidrar till att stärka det humanitära systemet och dess möjligheter att ge respons vid humanitära kriser och katastrofer. FN är i sig inte rustat för att samtidigt kunna hantera alla aspekter av alla parallellt pågående humanitära nödsituationer i världen. MSB och liknande partnerorganisationer tillför funktioner som möjliggör och stödjer respektive FN-organ att till fullo ta sitt genomförandeansvar. Detta innebär att FN inte behöver byggas ut med en beredskap för att alltid på egen hand kunna klara av alla tänkbara situationer, vilket skulle bli kostsamt.

Flera av MSB:s förmågor utgör också väsentliga bidrag till arbetet med förbättrad samordning i humanitära kriser. Exempelvis har MSB under 2013 svarat upp mot ett antal förfrågningar rörande informationshanteringsexperter, vars uppdrag ofta är att etablera och stödja fungerande strukturer för informationsdelning, så att biståndsarbetet kan fokuseras på rätt plats i rätt tid och så att dubbelarbete kan undvikas. MSB har under 2013 sekonderat denna typ av personal främst till länder som berörs av Syrienkrisen, samt till Filippinerna.

MSB:s fältkontorsbyggnationer i Mali är ett annat exempel där en insats genomförts med direkt syfte att underlätta samordningen inom FN-systemet, genom att förse flera organisationer med gemensamma lösningar för boende och kontor. I sin dialog med FN-organen understryker MSB alltid samordningsbehoven i samband med denna typ av insatser, vilket under senare år i ett flertal fall lett till positiva resultat beträffande samordningen av det humanitära arbetet.

Förbättrat samspel med utvecklingsbiståndet samt med andra typer av insatser och aktörer

MSB har i grunden goda förutsättningar att vara en stark aktör i arbetet med att sammanlänka humanitärt bistånd med utvecklingsinsatser, liksom att via utvecklingsinsatser minska det framtida behovet av humanitära insatser. MSB har kunskaper om förutsättningar och behov i krisdrabbade områden utifrån sin humanitära roll, samt kompetens inom riskreducerande arbete och beredskapsutveckling utifrån sitt nationella uppdrag.

Under 2013 har fortsatt arbete inom detta område exempelvis bedrivits i Moçambique, Botswana och i de palestinska områdena. MSB har även sekonderat personal för att stärka de främst humanitärt inriktade FN-organen vad gäller mer långsiktigt arbete inom beredskapsplanering och katastrofriskreducering. MSB söker också, då så är möjligt, att utveckla lokal kapacitet inom ramen för myndighetens humanitära insatser, exempelvis genom lokala upphandlingar som gynnar den ekonomiska och kompetensmässiga utvecklingen i aktuellt insatsområde.

Efterfrågan på MSB:s katastrofriskreducerande insatser är stor, framför allt från systermyndigheter i katastrofutsatta regioner. Dessa insatser bidrar till en stärkt länk mellan humanitärt bistånd och utvecklingsinsatser samt till stärkt resiliens i katastrofutsatta samhällen. MSB har större potential att bidra till utvecklingsinsatser inom katastrofriskreducering än vad som just nu sker. MSB har under 2013 arbetat med att bredda finansieringsmöjligheterna inom området stärkande av katastrofberedskap. Denna, liksom flera andra insatstyper, kräver extern finansiering enligt MSB:s myndighetsinstruktion. Eftersom det svenska utvecklingsbiståndet till katastrofutsatta länder inte alltid prioriterat dessa frågor har det visat sig vara svårt för MSB att säkra finansiering för denna typ av insatser.

3. Humanitära insatser

MSB har under 2013 sett en markant ökning av antalet humanitära insatser som myndigheten deltagit i jämfört med de senaste åren. Detta förklaras bland annat av stora behov relaterade till Syrienkrisen, tyfonen Haiyan som drabbade Filippinerna samt att myndigheten under de senaste åren genomfört särskilda satsningar för att rekrytera och utbilda insatspersonal för att möta de krav och förväntningar som finns hos MSB:s partners.

Syrien

Krisen i Syrien har hittills inte visat några tecken på att avta. Antalet flyktingar som anlände till de omkringliggande länderna ökade kraftigt under 2013, för att mot slutet av året plana ut. Kapaciteten hos olika aktörer, främst EU och FN, att bistå med boende, mat, hälsa, samt de grundläggande basala rättigheterna blir svårare då antalet flyktingar ökar. MSB:s engagemang i området har bidragit till den snabba responsen på den humanitära situation som uppstått.

När krisen inleddes bestod stödet av expertis inom logistik, upphandling och planering av camper, uppförande av boende och kontor samt planering för minhantering. Under 2013 har MSB märkt av en ökad efterfrågan på experter inom informationshantering och koordinering och nu syns även en ökning av efterfrågan inom vatten, sanitet och hygien.

MSB har ett flertal sekonderingar i området där personalen bland annat arbetar med att utveckla och förenkla informationshanteringen samt öka samverkan mellan FN-organisationerna. En förstärkt informationsinhämtning är väsentlig för att hantera den aktuella flyktingsituationen, exempelvis avseende koordinering inför uppförande av nya flyktingläger.

Flyktinglägret Za'atari i Jordanien, MSB har deltagit i uppbyggnaden av lägret genom sekonderad insatspersonal.

Foto: SOFIA WESTBERG, MSB

Tillsammans med MSB:s systerorganisationer inom samarbetsorganet International Humanitarian Partnership (IHP) har MSB stöttat UNHCR och det humanitära samfundet med kontorsplatser, mötesrum och kringliggande infrastruktur i både Za'atari och det nyöppnade flyktinglägret utanför Azraq. I Za'atari upprättades även ett registreringscenter inkluderande intervjurom för nyanlända flyktingar. Alla faciliteter finns i lokalt upphandlade prefabricerade moduler. Insatserna har syftat till att med tekniska förutsättningar möjliggöra en samordnad och stärkt internationell närvaro för att hantera flyktingproblematiken. Resultatet av detta stöd är att UNHCR kunnat ha mer personal i området och därmed registrera ett högre antal flyktingar, vilket bidragit till ett förstärkt skydd för dessa flyktingar.

MSB har även inlett ett långsiktigt arbete med FN:s särskilda organ för palestinska flyktingar (UNRWA) där arbetet syftar till att stärka organisationens institutionalisering samt regionala kapacitet. MSB:s stöd har redan resulterat i effektiviseringar och sänkta kostnader inom organisationens transportverksamhet.

MSB noterar att arbetet i regionen utvecklas mot att i allt högre grad fokusera på miljömässigt hållbar utveckling. Exempelvis arbetar tre av MSB:s sekonderade i Jordanien inom strategiska positioner relaterade till administrationen av UNHCR:s läger. Specifikt ansvarar de sekonderade för implementering av miljöfrågor i utformningen av flyktinglägren, för att i så stor utsträckning som möjligt minska den miljöpåverkan som är ett resultat av den pågående krisen.

MSB förväntar sig fortsatt betydande efterfrågan av insatser till regionen. Ett prioriterat stöd för MSB är att kunna bistå med hantering av minor och oexploderad ammunition om det blir möjligt att verka inne i Syrien. FN:s minhanteringsorgan (UNMAS) ska vid ett sådant tillfälle vara prioriterat för stöd av MSB.

Vidare är prioriteringen att bistå inom miljöområdet, vilket innefattar vatten, hygien och sanitet. Informationshantering kommer fortsatt att vara en mycket efterfrågad funktion och MSB har vidtagit åtgärder för att stärka kapaciteten och beredskapen inom detta område.

Filippinerna

När den tropiska orkanen Haiyan nådde de östra delarna av den filippinska ögruppen Visaya den 8 november 2013 blev förödelsen så stor att det skulle komma att ta en månad innan katastrofens totala omfattning var klarlagd.

MSB fick redan under lördagen den 9 november, som ordförandeland i IHP, en förfrågan om stöd med lätta camper och kontorslösningar i fält för att FN:s personal skulle kunna koordinera och leda den humanitära responsen. MSB:s och IHP:s insatser i Filippinerna har möjliggjort att FN kunnat verka i de orkandrabbade områdena genom totalt fyra camper och tre fältkontor.

Utöver ovanstående har MSB sekonderat personal till Unicef, WFP, UNDP, UN-HABITAT samt OCHA, främst inom informationshantering och ICT/telekom. På detta sätt har MSB bidragit till att stödja FN-systemets koordinering genom stärkt informationshantering och framtagande av beslutsunderlag, liksom genom att upprätta, underhålla och vidareutveckla infrastruktur för kommunikation. Detta är en grundförutsättning för att FN effektivt ska kunna koordinera arbetet till stöd för den katastrofdrabbade befolkningen.

Tillsammans med partners inom IHP-samarbetet byggde MSB ett fältkontor i den hårt drabbade staden Tacloban, Filippinerna, för att underlätta FN-personalens arbete i området. Foto: MSB

Fram till december 2013 bidrog MSB med fler än 30 personer utsända för att delta i responsen efter tyfonen. MSB:s åtaganden i Filippinerna kommer att pågå även under stora delar av 2014.

Mali

Den humanitära situationen i Mali har varit svår på grund av en tidigare militärkupp med efterföljande strider, samt på grund av utdragen torka. Under 2013 har FN genomfört omfattande insatser i landet. Eftersom norra delen av Mali länge var ockuperad av rebeller har det varit särskilt svårt att nå de nödlidande i området. För att förbättra tillgängligheten vände sig FN genom koordineringsorganet OCHA till MSB med en förfrågan om att bygga ett interagency-kontor i Mopti, det vill säga ett kontor gemensamt för flera FN-organ. Kontoret skulle garantera en godtagbar standard ur personal- och säkerhetssynpunkt och på det sättet möjliggöra humanitärt tillträde och ett mer effektivt humanitärt arbete.

Byggnationen av kontoret har genomförts av ett lokalt byggföretag som upphandlats på plats i Mali. MSB har via sin utsände logistiker varit aktiv i upphandlingen och skött uppföljningen av byggnationen. MSB har också stöttat med en person som genomfört IT-lösningen i kontoret.

Den lokala upphandlingen av byggnationen ger en positiv effekt på den lokala arbetsmarknaden. Att använda en lokal entreprenör ger också en bättre hållbarhet och ekonomi, samt främjar miljön.

Sydsudan

Den humanitära situationen i Sydsudan har under 2013 varit fortsatt svår. I mitten av december utbröt dessutom våldsamma strider som fortsatt in på det nya året och dramatiskt ytterligare försämrade situationen.

MSB har lämnat stöd till UNHCR genom att förbättra två av organisationens basläger. I Unity State arbetade UNHCR med flyktingsituationen utifrån två platser; Yida och Pariang, vilka är lokaliserade nära gränsen till Sudan. Dessa fältkontor ligger i isolerade områden och standarden på faciliteterna var undermålig, vilket hade en negativ påverkan på UNHCR-personalens psykiska och fysiska välmående. För att möjliggöra fortsatt internationell närvaro vände sig UNHCR till IHP med en förfrågan om stöd med att förbättra boende- och kontorssituationen i Yida och Pariang för det 70-tal personer som arbetade där.

Insatsen genomfördes som ett IHP-samarbete mellan MSB och norska Direktoratet for Samfunnsikkerhet og beredskap (DSB). MSB hade huvudansvaret, men båda myndigheterna bidrog med utrustning och personal. IHP hade totalt sex personer på plats i olika funktioner under insatsen och skickade utrustning som huvudsakligen bestod av materiel till elförsörjning (sex generatorer, elcentraler, elkablar, belysning, dieselreningsverk) samt vattenförsörjning (två vattenreningsverk, toaletter, rör och en anläggningsmaskin). UNHCR upphandlade och bidrog med de prefabricerade hus som IHP satte upp i de berörda orterna.

Insatsen resulterade i förbättrad humanitär närvaro i och med att den personal som arbetade med stöd till flyktingarna utifrån Yida- och Pariang-kontoren fick en förbättrad boende- och kontorssituation med en minskad sjukfrånvaro och färre personalrotationer som följd. Därmed har de humanitära organisationerna kunnat genomföra sitt arbete och uppfylla sina åtaganden gentemot flyktinglägren i området på ett effektivare sätt än tidigare.

Även WFP efterfrågade under året stöd från IHP gällande fem basläger. I detta fall rörde det sig om lätta baslägerlösningar som skulle placeras nära flyktingläger i Jonglei State och utgöra basen för WFP:s anställda och NGO-personal i deras arbete gällande distribution av mat och förnödenheter. Dessa basläger var av nödvändighet lätta nog att lyftas ut i helikopter och baserades på ett minimum av fossil bränslekonsumtion – i stället användes solvärmesystem för duschar, vattenrening med solcellsdrivna UV-lampor och solpaneler för elektricitet. Lägerlösningarna var även designade för att relativt enkelt kunna plockas ner och förflyttas mellan distributionsställena allteftersom behoven i de olika flyktinglägren förändrades.

Insatsen resulterade i humanitär närvaro på otillgängliga platser genom att tre basläger sattes upp på orterna Gumruk, Pibor och Labrad. Två basläger, som fortfarande låg lagerställda i Juba, kom att sättas upp inom FN:s baser i Juba och resulterade i ökad humanitär närvaro för att hantera flyktingsituationen som uppstod efter striderna som bröt ut i Sydsudan den 15 december.

MSB har även stöttat flera FN-organ i landet med enskilda sekonderingar, både inom humanitär samordning och logistik. Insatserna har bidragit till en stärkt humanitär respons i landet samt till att förbättra FN:s förutsättningar att svara upp mot de ökande humanitära behoven.

MSB:s insatspersonal genomförde under hösten en simuleringsövning i Juba för FN:s humanitära flygtransportorganisation (UNHAS). Detta var en del av en större insats i syfte att stärka UNHAS haveriberedskapsplaner och utbilda UNHAS personal i insatsländer där UNHAS är verksamma. Resultatet av insatsen är att UNHAS har stärkt sin förmåga att respondera, hantera och leda insatser (efterforsknings- och räddningsinsatser) vid olyckstillbud inom den egna luftfartsverksamheten.

Enskilda sekonderingar

Utöver vad som ovan nämnts har MSB sänt ut enskilda sekonderingar till partnerorganisationer inom FN och EU till ett stort antal länder. De humanitära insatserna sker företrädesvis via de standby partner-överenskommelser som MSB har med berörda organisationer.

Standby-arrangemangen utgör en integrerad del av FN:s beredskap att hantera både pågående kriser och hastigt uppkomna katastrofer. Inom ramen för detta system ska MSB ha en god förmåga att vid förfrågan förstärka FN:s operativa verksamhet med personal i enlighet med befintliga avtal. Expertstöd i form av sekonderingar är alltid temporära till sin karaktär och aktiveras då den humanitära situationen påkallar behov av en tillfällig förstärkning. MSB har lämnat stöd inom områden såsom transport och logistik, information och koordinering, samt vatten och sanitet. Detta har bidragit till att stärka FN-systemet och det internationella humanitära biståndet och på så sätt ökat möjligheterna att rädda liv och lindra nöd i flera humanitära katastrofer runtom i världen.

Ett av MSB:s minröjningsteam i arbete i Mopti-regionen söder om staden Konna i Mali. Uppgiften är att säkra att sönderskjutna fordon inte innehåller någon odetonerad ammunition.

Foto: JÖRGEN MOHLIN, MSB

4. Humanitär minhantering

Aktiviteten inom området humanitär minhantering har varit fortsatt hög även under 2013 och MSB har bedrivit och avslutat omfattande minhanteringsinsatser. I arbetet har Försvarsmakten och MSB:s systemmyndighet i Estland, Estonian Rescue Board, bidragit med teknisk kompetens.

Mali

FN:s minhanteringsorgan United Nations Mine Action Service (UNMAS) startade under hösten 2012 ett småskaligt landsprogram i Mali. I samband med Frankrikes intervention i januari 2013 hemställde UNMAS om stöd från MSB med två minröjningsteam och en IMSMA-expert (Information Management System for Mine Action). Målet med insatsen var att utbilda Malis säkerhetsstyrkor i humanitär röjning, genomföra röjning av oexploderad ammunition (så kallad Battle Area Clearance) i landets centrala och norra delar samt upprätta en GIS-databas över ammunitions- och minsituationen i Mali.

Insatsen pågick under hela 2013 och totalt har 21 personer deltagit i insatsen, varav fyra kvinnor. Insatsen genomfördes i två cykler, som vardera inleddes med utbildning av 35 poliser, brandmän och ingenjörer i humanitär minröjning. Vid båda tillfällena var planen att utbildningen skulle efterföljas av mentorad röjning i fält, men den malesiska arméns logistiska utmaningar gjorde att denna fas av utbildningen aldrig kunde genomföras.

Under insatsen har totalt cirka 70 malesiska ingenjörer utbildats och MSB har donerat fyra kompletta utrustningar för minhanteringsteam. Utvalda malesiska ingenjörer får nu fortsatt utbildning genom European Union Training mission in Mali (EUTM). Målet är att Malis armé under våren 2014 ska ha fyra väl fungerande team med utrustning.

IMSMA-experterna har upprättat och utvecklat GIS-databasen och ett väl fungerande rapportsystem har implementerats tack vare detta stöd. Mellan de båda utbildningstillfällena har minhanteringsteamet genomfört Battle Area Clarence i området runt Konna och Gao. Totalt har drygt 8 000 ammunitionseffekter, allt från mindre objekt till 250 kg flygbomber destruerats från de kontaminerade områdena, vilket skapat en avsevärt mer trygg miljö för befolkningen i området.

Kongo Brazzaville

Den 4 mars 2012 inträffade en serie explosioner i en militär ammunitionsdepå i utkanten av huvudstaden Brazzaville. Militären har meddelat att de fyra ammunitionsförråd som förstördes innehöll cirka 7 000 000 ammunitionsobjekt av olika kalibrar enbart i huvudförråden.

MSB:s stöd till UNMAS har sedan starten av insatsen inkluderat ett anpassat team med kapacitet att lösa UNMAS operativa och kvalitetsäkrande funktioner, verka som snabbinsatsteam för röjning, hantera insamlad information med hjälp av MSB:s IMSMA-expertis samt stå för mekaniserad och medicinsk kapacitet.

MSB har genomfört sina förväntade uppgifter och allt röjningsarbete av ammunition efter explosionerna var avslutat i samband med hemtransport av MSB:s materiel. Marken har återlämnats till ägaren och återuppbyggnad på området har påbörjats. Insatsen har därmed bidragit till att skapa förutsättningar för lokala myndigheters och andra aktörers mer långsiktiga arbete med återuppbyggnad och säker återflyttning av evakuerad befolkning.

Libyen

För att hantera problematiken med minor och oexploderad ammunition samt för att koordinera de aktiviteter som pågick och planerades i Libyen inom minhanteringsområdet etablerade UNMAS under sommaren 2011 ett Joint Mine Action Coordination Team (JMACT) i området.

MSB var involverat i detta arbete genom att mellan 2011 och 2013 stödde UNMAS med två Operations Officers, en IMSMA-expert och en vapenregistreringsspecialist.

MSB:s Operations Officers samordnade via UNMAS/JMACT-kontoren som mest 23 röjningsteam, 29 minriskutbildningsteam och sex undersökningsteam spridda över hela landet. Dessa team har under ledning av UNMAS/JMACT och MSB:s personal säkrat minst 89 skolor, över 2 800 privata hem och över 200 gårdar från ammunitionseffekter, räknat fram till insatsens avslut.

En uppdatering från UNMAS några månader efter MSB:s avslut av insatsen gör gällande att över 2 800 privata hem och 129 skolor har blivit säkrade och siffrorna påvisar att MSB:s sekunderade personal har varit involverade i minst 70 % av denna verksamhet. Därutöver har MSB-personal övervakat röjningsarbete av hundratals hektar stridsfält. Cirka 60 % av omgivande yta kring Misratas ammunitionsdepåer och tre bunkrar har också röjts från ammunitionseffekter, vilket är en stor framgång med tanke på de säkerhetsmässiga brister och det olovliga bortförande av ammunitionseffekter från ammunitionsdepåerna som förekommit.

MSB:s IMSMA-expert har, förutom att övervaka och koordinera insamling av data, tagit fram lösningar för att kunna matcha in de olika röjande organisationernas rapportering i IMSMA-systemet samt bistått UNMAS/MSB:s vapenregistreringsspecialist med att

designa lösningar för datahantering i samband med registrering av vapen. Vapenregistreringsexperten har bland annat lämnat direkt tekniskt bistånd och gett expertråd vid samverkan med det civila samhället, opinionsbildning och utbildning i riskmedvetenhet, kommunicerat värdet av ett säkerhetstänkande och säker förvaring av vapen och ammunition till relevanta aktörer och lämnat viktigt stöd till FN-missionen UNSMIL i landet. För att utveckla riskmedvetandet om vapen och ammunition som florerar har också en onlinedatabas utvecklats för rapportering av incidenter. Detta har resulterat i bättre kunskap och överblick av vad som verkligen sker i form av vapenrelaterade incidenter. Informationsinhämtningen har diskuterats med flera frivilligorganisationer som var angelägna om att vara delaktiga i denna databas.

OPT/Gaza

MSB genomförde en insats bestående av två personer, en minröjningsexpert och en sjukvårdare som tekniskt stöd till UNMAS arbete i de ockuperade palestinska områdena (OPT) efter Operation Pillars of Defence, som initierades den 14 november 2012. MSB:s mål i denna insats var att möjliggöra för UNMAS att kunna svara på de humanitära behoven i OPT/Gaza. Detta genom att med ett effektivt, samordnat och kvalitetssäkrat arbete stödja UNMAS i arbetet med att bedöma karaktären, omfattningen och riskerna kopplat till förekomsten av ammunitionskontaminering i Gaza.

MSB:s stöd utgjordes av bedömande och kvalitetssäkrande insatser avseende bland annat medicinsk kompetens i röjningsarbetet. Detta har bidragit till att sänka risken för olyckor i röjningsarbetet av kvarliggande explosiva rester, samt riskbedömningar för att skapa underlag till lokala myndigheter i deras prioriteringar och planläggning av uppröjning av rasmassor. MSB:s stöd har av UNMAS beskrivits som mycket framgångsrikt och skapat möjlighet för UNMAS att utveckla trovärdiga partnersamarbeten med inriktning mot att skydda civila och kring hur röjningsverksamhet bör genomföras och förvaltas.

Syrien

MSB har sedan maj 2012 stöttat UNMAS insats med direkt koppling till Syrienkrisen. På grund av säkerhetsläget i Syrien har verksamheten dock baserats i Amman, Jordanien. MSB har sedan starten bemannat UNMAS kontor (UNMAO) i Amman med en Support Service Officer och en Programme Officer för det administrativa stödet, en IMSMA-expert för att samla in, bearbeta och distribuera data avseende förekomsten av minor och oexploderad ammunition samt en medicinsk koordinator för att säkerställa säkerhet och medicinsk standard.

Då den akuta situationen i Syrien fortsatt med oförminskad styrka och etablering för UNMAS i Syrien inte varit möjlig så har det under hela insatsperioden löpande gjorts översyner av behov och finansiella förutsättningar under rådande vänteläge. Trots att insatspersonalen inte haft möjlighet att verka direkt inne i Syrien har väsentliga uppgifter kring informationsinsamling, hantering, koordinering och spridning kunnat genomföras.

5. Civil konflikthantering

MSB har under år 2013 haft 32 årsarbetskrafter sekonderade till insatser som berör civil kris- och konflikthantering. Sekonderingar sker till poster inom insatsstöd, det vill säga positioner som stöttar insatsen att bedriva verksamhet. Inriktningen är att bemanna strategiskt viktiga positioner. Exempel på sådana positioner är chefstjänster inom HR, logistik, upphandling, ekonomi, läkar- och sjukskötersketjänster.

Flest antal personer har under året sekonderats till Kosovo (tolv årsarbetskrafter) och Afghanistan (sju årsarbetskrafter). Under året har personal även sekonderats till de nystartade insatserna i Sydsudan, Niger, Afrikas horn och Libyen.

Sekonderad insatspersonal har varit verksam i elva olika GSPF-insatser. Nedan följer information och resultat från ett urval av insatser och en överblick av de insatser som pågått under längre tid.

EUBAM Libyen

EUBAM Libyen inleddes i början av 2013. I dagsläget är högkvarteret inte färdigställt och personalen har under större delen av tiden sedan mars 2013 befunnit sig på ett hotell i Tripoli. På grund av säkerhetssituationen i landet har evakuering skett ett flertal gånger. Under oktober förflyttades en del av insatsverksamheten till Malta medan de mest kritiska funktionerna stannade kvar i Libyen.

Att påvisa resultat och framgångsfaktorer inom denna insats är svårt. Detta beror på de rådande förutsättningarna i landet. Det är svårt att genomföra planerade utbildningar och föra dialog om demokratiutveckling, då landets styre har en osäker maktposition. Generalstrejker har förekommit, liksom större attacker med många dödsoffer. EU:s inställning till aktiviteterna på plats är att genom närvaro visa att Libyen inte ska svikas. För närvarande pågår ingen verksamhet direkt mot värdlandet.

EUCAP Sahel Niger

Insatsen har pågått sedan slutet av 2012. Uppdraget är att stärka de nigeriska säkerhetsaktörernas kapacitet att bekämpa terrorism och organiserad brottslighet. Målet är att hjälpa de nigeriska myndigheterna att genomföra säkerhetsdimensionen av deras egen strategi för säkerhet och utveckling samt att förbättra regional samordning i hantering av gemensamma säkerhetsutmaningar, med respekt för mänskliga rättigheter.

Insatsen har bland annat anordnat utbildningar i koordinering vid större krishändelser relaterade till terrorism i olika delar av landet. Utbildningar i polistekniskt arbete relaterat till organiserad brottslighet har genomförts och kapacitetsbyggande arbete kring underrättelsearbete och gränskontroll pågår. Utbildningar i mänskliga rättigheter och gender i relation till terrorism har genomförts.

MSB har en sjuksköterska på plats i området. MSB:s sekonderade har arbetat ensam med sjukvård under större delen av 2013. Den enda sjukvårdsmateriel som fanns att tillgå initialt var det som skickades med från MSB. Insatspersonalens närvaro och prestationer har varit mycket uppskattade från insatsledningen. Den sekonderade har kartlagt sjukhusens kapacitet i området och skapat kontakter i ett område där hälsovården är ansträngd.

MSB-personal som arbetade för EUPOL i Afghanistan under stor del av 2013.

Foto: MSB

EUPOL Afghanistan

Insatsen har pågått sedan 2007 och mandatet sträcker sig till utgången av 2014, men en förlängning är att vänta. Fokus för insatsen är att stötta Afghanistans rättsväsende; poliser utbildas och nyckelfunktioner på olika ministerier stötts av expertis från flera olika medlemsländer. Kommunikationen och samarbetet tas emot positivt inom Afghanistans olika ministerier.

MSB har sekonderat experter till en rad positioner, exempelvis HR-personal, personal inom upphandling, elektriker, IT-tekniker och sjukvårdspersonal.

MSB:s medicinska personal har bidragit till att utforma standardisering av exempelvis läkemedelslistor. Förbättrad systematik i arbetet har även etablerats genom implementering av ett digitalt journalföringsprogram. Möjligheten att vårda ett större antal skadade har ökat genom expanderingsprogram av klinikerna. Kunskapen inom akut prehospitalt omhändertagande har ökat bland personalen på EUPOL genom utbildning på plats. På upphandlingsenheten har en rad upphandlingar genomförts utifrån ett nytt hanteringssystem. Informationsflöde om rekryteringsprocesser har under året kanaliserats från fältet till MSB vilket har underlättat vid nomineringsförfarande och rekrytering.

EUCAP Nestor

EUCAP Nestor startades 2012 som en fortsättning på EU:s ansträngningar att bekämpa pirater runt Afrikas horn. Insatsen syftar till att förstärka rättsväsendet med hjälp av träning och utbildning. EUCAP Nestor är den första regionala insatsen i EU:s historia och dess högkvarter ligger i Djibouti.

Initialt var fem länder aktuella att inrymmas inom insatsens mandat, men då Tanzanias och Kenyas regeringar inte välkomnade EU:s assistans koncentrerades insatsen initialt till Djibouti, Seychellerna och Somalia. På grund av säkerhetsläget i Somalia

har majoriteten av aktiviteterna som är riktade mot landet bedrivits utanför Somalia. Under november 2012 har även Tanzania välkomnat EU:s stöd. MSB har under året haft två sekonderade personer på plats, en kommunikationsexpert i Djibouti och en logistikexpert på Seychellerna.

Piratattackerna i Adenviken och Indiska oceanen har minskat kraftigt. Under 2013 har enbart en piratattack genomförts i det område där insatsen bedriver aktivitet. Utbildningar inom lagstiftning, befogenheter och hantering kopplat till piratverksamhet har genomförts.

Seychellerna är mycket positiv till EU:s närvaro då maritim säkerhet påverkar landets möjlighet till fiskenäring samt turism. Landet har accepterat att ta hand om infångade pirater mot att stöd utlovas från EU. MSB:s personal på Seychellerna har exempelvis etablerat ett nytt kontor, nya lagerlokaler och skapat transportmöjligheter. Det har även skett en förbättring av kommunikationsmöjligheter mellan de olika kontoren och högkvarteret.

EU-AVSEC Sydsudan

Sedan december 2012 har MSB haft två sekonderade på plats i Juba, en säkerhetsexpert och en upphandlingsexpert. Insatsen startades med syftet att skapa säkerhet på Jubas internationella flygplats då säkerheten initialt var bristfällig. Vid förbättrad flygplatssäkerhet följer flera positiva effekter. Kontrollen av varor som förs ut och in i landet ökar, bevakningen av kriminell verksamhet stärks och brottslig verksamhet kan förebyggas.

De viktigaste arbetsgrupperna och funktionerna kopplat till flygplatssäkerhet har blivit etablerade under 2013 och en signifikant del av insatsens policy har utvecklats. Säkerhetsverksamhets- och verksamhetsledningskompetens både inom ansvarigt ministerium och på flygplatsen har utvecklats betydligt under rapportperioden med konkreta och synliga resultat på flygplatsen. MSB:s personal har bidragit med att skapa en detaljerad säkerhetsplan och ett system för implementering och kontroll har tagits fram och utvecklats.

Upphandling har skett av Internetuppkoppling via satellit, säkerhetsvakter, medicinska tjänster och utrustning, boende och kontor för insatsens personal, radioutrustning och även IT-utrustning som servrar, bärbara datorer, med mera.

Nationell expert i Bryssel

Sedan år 2012 har Sverige och MSB haft en nationell expert sekonderad till Civilian Planning and Conduct Capability (CPCC) i Bryssel. Fokus för expertens arbete har varit logistik, dels kopplat till lagerhållning, dels till andra områden inom insatsstöd, såsom arbete för framtagande av gemensamma IT-system.

MSB:s personal har deltagit i Technical Assessment Monitoring Mission (TAM) till Tripoli i Libyen inför uppstarten av insatsen. Syftet med detta var att samla information på plats inom de områden som berörde insatsstöd. Den nationella experten har även medverkat i en kostnads- och nyttoanalys kopplat till upprättandet av ett eventuellt Shared Service Centre (SSC) för att utveckla logistikhanteringen inom den civila insatsverksamheten.

EJUSTLEX Irak

Fokus för denna insats är att bidra till ett fungerande rättsväsende i Irak. MSB har en upphandlingsexpert på plats som avslutar sitt uppdrag i början av 2014. EJUSTLEX Irak kommer att avslutas och MSB:s personal är en av deltagarna i avvecklingsteamet.

Utbildning har genomförts av poliser och myndighetsrepresentanter inom rättsväsendet. Den expertis som förmedlats och den utbildning som genomförts har tagits emot positivt bland myndighetsrepresentanter i landet.

MSB:s personal har bidragit till att dokumentation inom upphandlingsområdet har upprättats, vilket tidigare saknades. Affärer som i dag genomförs sker enligt EU:s reglemente. Insatspersonalen har varit involverad i större upphandlingar som i sin tur har lett till ekonomiska besparingar för insatsen.

Övriga insatser

Under året har MSB även sekonderat personal till Temporary International Presence in Hebron (TIPH) och EUPOL COPPS. Insatserna syftar till att upprätta stabilitet och förstärka polisverksamheten på Västbanken.

Till EU:s största insats EULEX Kosovo har MSB:s stöd varit omfattande. MSB har bemannat positioner inom logistik, HR, transport, sjukvård, IT/kommunikation, säkerhet och informationshantering. EUMM Georgien är en icke militär övervakningsinsats.

Patrulleringen och övervakningen av gränserna mot Sydossetien och Abchasien har fortsatt i samma omfattning som tidigare. MSB har haft tre personer sekonderade under året med huvudsakliga chefsåtaganden inom logistik och ekonomi.

I Demokratiska Republiken Kongo har stödet fokuserat på upprättandet av ett fungerande polisväsende. Uppgiften för MSB:s sekonderade IT-tekniker är att tillgodose polisverksamheten med det stöd som behövs för att kunna verka utan avkall på fungerande samband och IT-support.

Nationell samverkan

I samband med insatserna har MSB uppdraget att samverka nationellt tillsammans med övriga utsändande myndigheter inom civil konflikthantering. I slutet av året har ett nytt råd för samverkan upprättats med ett ambulerande ordförandeskap mellan identifierade myndigheter. Formerna för rådets arbete kommer att vidareutvecklas under 2014.

Exempel på samverkan som skett är kopplat till myndighetsgemensamma resor till insatsländer och Bryssel där Sverige, genom denna samordning, kan agera mer samstämmigt med att påvisa en samlad bild ur ett svenskt perspektiv. Vidare har en rapport framtagits med erfarenheter som inhämtats från personal i fält. Denna rapport innehåller rekommendationer kring hur utsändandeverksamheten kan utvecklas inom områdena genus och säkerhet, utbildning samt kontingentledarrollen. Därutöver har samarbete skett kring introduktionsutbildningar och delgivning av lägesbilder, främst mellan MSB och Folke Bernadotteakademien.

Risk- och sårbarhetsutbildning för bybor i Chobokwane i Botswana.

Foto: OLIVIA FORSBERG, MSB

6. Stärkande av katastrofberedskap och tidig återuppbyggnad

MSB har under 2013 genomfört ett antal insatser i syfte att stärka andra länders och regioners kapacitet och beredskap att hantera kriser och katastrofer (Disaster Risk Reduction, DRR). MSB har goda förutsättningar att, med stöd av myndighetens nationella uppdrag, bidra positivt i det internationella utvecklingsbiståndet. Det är dock fortfarande en utmanande uppgift för myndigheten att säkra extern finansiering för denna del av MSB:s instruktionsbaserade uppdrag, vilket är ett villkor för MSB:s insatser på detta och andra områden.

Botswana

MSB och Botswanas motsvarighet, National Disaster Management Office (NDMO) har sedan 2012 drivit en gemensam kapacitetsutvecklingsinsats med syfte att stärka Botswanas förmåga att förebygga, förbereda och hantera katastrofer. MSB har stöttat kapacitetsutveckling för risk- och sårbarhetsanalys, en förmåga som kommer att ligga till grund för hur Botswana på distrikts- och regional nivå identifierar risker och planerar för bättre hantering av kriser och katastrofer. Nationellt kommer informationen från distrikten att ge NDMO en bättre lägesbild av situationen och behoven i landet och på så vis utgöra ett planeringsstöd för långsiktigt riskreduceringsarbete.

Moçambique

MSB stödjer den nationella myndigheten för katastrofhantering i Moçambique, National Disasters Management Institute (INGC) genom ett katastrofriskreducerande projekt över tre år (2011-2014). Insatsen sker med finansiering från utvecklingsbiståndet, från att inledningsvis ha varit finansierad av humanitärt bistånd. Stödet till INGC sker främst inom områdena mobila ledningscentraler, samband och logistik. En viss fortsättning på tidigare stöd till INGC:s övningsverksamhet samt stöd i fält under katastrofer ingår också i samarbetet.

Stödet har gett en fortsatt förbättring av INGC:s telekommunikationssystem på provinsnivå under året. Stödet till mobila ledningscentraler har lett till att dessa nu är en integrerad del av INGC:s operativa förmåga. Detta har prövats både i övning och i skarpt läge. Samarbetet går nu in i en överlämningsfas där resultaten ska konsolideras och det fulla ansvaret för utbildningsmaterial, insatsmateriel och etablerade rutiner successivt ska lämnas över till INGC.

OPT/Västbanken

MSB:s katastrofriskreducerande insats i de palestinska områdena är den första fasen i en flerstegsinsats som syftar till att stärka de lokala palestinska myndigheternas kapacitet avseende urbant sök- och räddningsarbete. En nationell lärarkår för sök- och räddningsarbete har utpekats och utbildning i grundläggande utbildningsmetodik har påbörjats, liksom utveckling av läroplaner och utbildningsadministration. Det palestinska civilförsvaret har förts närmare det internationella nätverket för sök- och räddningsarbete (INSARAG) samt börjat delta i INSARAG:s övningar och verksamhet. Vidare har MSB arbetat med att stödja det palestinska civilförsvarets ambitioner att utveckla och effektivisera sin organisation och regelrätta räddningstjänstarbete. I relation till detta har en dialog tagits upp rörande stöd med sök- och räddningsutrustning, utbildning i

underhåll av denna samt stöd till logistikarbete i räddningsaktioner. En fortsättningsfas är under planering vilken syftar till att bygga vidare på dessa resultat.

Västafrika

En regional kurs i katastrofriskreducering genomfördes i slutet av 2012 i Dakar, med inbjudna deltagare från Röda korsrörelsen, Unicef, PLAN International, IOM, UNDP och nationella katastrofhanteringsmyndigheter från regionen. Under 2013 följdes utbildningen upp genom en utvärdering med fokus på hur utbildningen resulterat i ökad kunskap om katastrofriskreducering, ändrade attityder kring riskreducerande arbete samt främjande av den interna utvecklingen av arbete med katastrofriskreducering inom respektive deltagares organisation.

När deltagarnas chefer intervjuades noterades en avsevärd effekt på deltagarnas kapacitet inom katastrofriskreducering, respons och återuppbyggnad. Efter kursen noterades vidare att deltagarna såg sitt eget arbete i en större kontext, såg kopplingen mellan respons och återuppbyggnadsprojekt, gav uttryck för större intresse och självförtroende i att jobba på lokal nivå samt visade en större motivation inför en fortsatt karriär inom katastrofriskreducering.

Sekonderingar

Under 2013 genomfördes ett tiotal sekonderingar med direkt inriktning på katastrofriskreducering och tidig återuppbyggnad. Detta stöd omfattade bland annat ett antal experter sekonderade till WFP för att stärka deras förmåga inom beredskapsplanering, ett regionalt stöd till Unicef i Västafrika liksom stöd till UNDP att samverka med nationella myndigheter inom DRR. Det sistnämnda arbetet har skett i Burkina Faso och Montenegro, där MSB har stöttat UNDP:s landkontor med senior DRR-expertis.

Insatserna har alla bidragit till att stärka nationella aktörers och lokala/regionala FN-kontors förmåga att arbeta med riskidentifiering, analys och riskanalysbaserat beredskapsarbete. Detta har skett dels genom direktimplementering av MSB:s insatspersonal, men även genom att MSB:s experter har arbetat kapacitetsstärkande och på så vis bidragit till att lokal kapacitet att arbeta med DRR har utvecklats.

Relaterat till tidig återuppbyggnad har MSB under året stöttat UNDP och UNHABITAT med områdesexpertis, dels i Jemen, dels – och framför allt – i Filippinerna efter tyfonen Haiyan. Sammantaget har MSB stöttat processen att få igång ett FN-koordinerat arbete för tidig återuppbyggnad dels med informationshanteringsexperter, dels med sektorskompetens inom samhällsplanering och skyddsfrågor. Dessa sekonderingar har bidragit till att tydliggöra och effektivisera koordineringen av det humanitära arbetet med tidig återuppbyggnad samt bidragit till att lyfta fram hållbara och motståndskraftiga lösningar i återuppbyggnad av exempelvis bostäder i Filippinerna.

Indikeringsenheterna kan ge stöd med att analysera okända kemikalier, både gaser, vätskor och fasta ämnen. I första hand utförs direktanalys på skadeplats, men proven kan också skickas till experter för vidare analys. Enheterna finns i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Foto: MSB

7. Övriga insatser

Under denna rubrik redovisas MSB:s nationella stödinsatser, insatser med särskilda snabbinsatsförmågor samt andra internationella insatser till icke biståndsländer, så kallade icke DAC-länder. Avsnittet spänner därmed över ett brett spektrum med allt från nationellt stöd vid räddningstjänstinsatser till stöd med evakuering av personer med hemvist i Sverige vid allvarliga händelser i utlandet.

Nationella insatser

Med nationella insatser menas insatser med stöd av MSB till kommunala och andra aktörer i Sverige. MSB genomför inte, och har inte ansvar för, räddningstjänstinsatser. Däremot har myndigheten i uppdrag att tillhandahålla vissa resurser som kan stödja kommunerna när de genomför räddningstjänstinsatser. MSB har sådana förstärkningsresurser för översvämning, oljeskadehändelser, kemikalieolyckor, elbortfall och skogsbrand. Resurserna är främst tänkta att användas för nationellt bruk, men kan vid behov även nyttjas internationellt.

Under 2013 har MSB:s resurser inom kemikalieområdet använts i stor omfattning. Utöver dessa insatser har relativt få nationella insatser genomförts.

En större torvmossebrand i Skånes Fagerhult i maj ledde till att MSB:s nya skogsbrandsutrustning fick användas skarpt i ett tidigt skede och med gott betyg. I oktober månad valde MSB på begäran av räddningstjänsten att göra en strategisk förflyttning av myndighetens översvämningbarriärer till Sandö för att de skulle finnas tillgängliga vid de aktuella översvämningarna i regionen. Dessa behövde dock inte användas i det akuta skedet av översvämningarna.

Vid USA:s president Barack Obamas besök i Stockholm anlätades MSB:s CBRN-team inom områdena avancerad indikering och sanering. De utgjorde en del av säkerhetsarrangemangen runt presidentbesöket. Utöver presidentbesöket har de nationella förstärkningsresurserna i form av keminheter och enheter för avancerad indikering under det gångna året genomfört totalt 39 insatser. En vanligt förekommande insats för keminheterna är att vid tankbilsolyckor möjliggöra bogsering genom att på ett säkert och kontrollerat sätt överpumpa kemikalier till ett annat tankfordon.

För avancerad indikering handlar uppdragen om att genomföra direktanalyser på skadeplats för att identifiera ämne och fastställa om det är skadligt för människa och miljö. Här är det ofta fråga om pulverbrev och andra kontaminerade försändelser samt förekomst av farliga ämnen som uppstått genom olycka eller uppsåt.

Insatser med snabbinsatsförmågor

Med snabbinsatsförmågor avses här det svenska nationella ambulansflyget (SNAM) och SWIFT (Swedish International Fast Response Team) för sök- och räddningsarbete exempelvis efter en jordbävning, samt den så kallade stödstyrkan.

Stödstyrkans syfte är att i en situation då många personer med hemvist i Sverige drabbas av en olycka eller katastrof utanför Sverige, med kort varsel kunna stödja utlandsmyndigheter och de nödställda. Styrkan förvaltas tillsammans med Socialstyrelsen, Rikskriminalpolisen, Rädda Barnen, Svenska Röda Korset och Svenska Kyrkan.

Fredagen den 8 november passerade tyfonen Hayian Filippinerna. Tyfonen orsakade tusentals dödsfall, stora skador och förstörelse med raserade hus och utslagen infrastruktur. Efter tyfonen saknades också ett antal svenskar. Svensk konsulär verksamhet på plats utgjordes inledningsvis av tillrest UD-personal, bland annat i form av den svenske ambassadören i Bangkok.

Ännu flera dagar efter händelsen fanns flera svenskar som inte var avhörda. Lördagen den 16 november hemställde UD, i samråd med ambassaden i Bangkok, om personal ur stödstyrkan. I samverkan med Utrikesdepartementet, Rikskriminalpolisen och Socialstyrelsen inledde MSB därför en mindre stödstyrkeinsats.

Utrikesdepartementets uppdrag för stödstyrkan var huvudsakligen att förstärka ambassaden i Bangkok på plats i Filippinerna och delta i arbetet med att efterforska eventuellt skadade svenskar, personer med hemvist i Sverige och andra utländska medborgare. Kompetens som kunde komma ifråga var medicinsk kompetens, logistik/teknikstöd samt kompetens för säkerhetsbedömning. I samråd beslutade Utrikesdepartementet, Socialstyrelsen, Rikskriminalpolisen och MSB att sex personer skulle bistå ambassaden – två läkare, två poliser, en logistik/IT-expert samt en teamledare.

Det övergripande målet med insatsen var förstärkningen av den konsulära verksamheten på plats med stöd av efterforskning av ännu icke avhörda svenskar i området. MSB:s interna mål var att på ett effektivt sätt samordna stödstyrkeinsatsen i samverkan med övriga involverade deltagare i insatsen.

Stödstyrkans insats var mycket uppskattad och värdesatt av ambassadören. Enligt teamledaren har teamsammansättningen varit bra och möjliggjort uppdelning i mindre grupper som kunnat arbeta på olika fronter. Ett erfarenhetsåterföringsseminarium genomfördes i början av 2014 för att fånga upp måluppfyllelse, resultat, effekt för uppdragsgivaren och andra erfarenheter från insatsen.

Inga insatser har under året genomförts med ambulansflyget eller med sök- och räddningsstyrkan.

Insatser i icke DAC-länder

Bortsett från insatser inom Sveriges gränser genomfördes under 2013 inga insatser i länder som inte är klassificerade som låginkomstländer av OECD:s biståndskommitté, Development Assistance Committee (DAC).

8. Genus- och miljöarbete i MSB:s insatsverksamhet

För att höja kvaliteten och effektiviteten på insatserna arbetar MSB proaktivt med att integrera genus- och miljöperspektiven i insatsverksamheten. Det gemensamma målet är att utföra insatser av så god kvalitet som möjligt, som når kvinnor och män, flickor och pojkar och som bidrar till en miljömässigt hållbar utveckling. Arbetet behöver fortgå över tid för att nå resultat fullt ut, men viktiga steg tas kontinuerligt.

Genus

MSB:s arbete för jämställdhet och mångfald i insatsverksamheten tar sin utgångspunkt i FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet och reflekteras i den inriktning som fastställts med resultatmål att uppnå till år 2015. Målsättningarna med arbetet i insatsverksamheten är att kvinnors, mäns, flickors och pojkars olika situation och behov påverkar insatsens utformning, att kvinnors deltagande påverkar insatserna och kvinnors kapacitet tillvaratas, att personal som arbetar med insatsverksamheten har en god förståelse för och förmåga att arbeta för jämställdhet och mångfald samt att jämställdhet och mångfald är en prioriterad fråga i dialogen med samarbetsorganisationer.

Kunskap hos insatspersonalen

Kunskap och förmåga hos insatspersonal är en viktig bas för att möjliggöra integrering av ett genusperspektiv i insatsverksamheten. 2013 deltog 86 personer, varav 21 kvinnor, i MSB:s introduktionsutbildning, där detta är en av flera viktiga punkter som tas upp. En utbildning där genusperspektivet står i fokus är Gender Advising in the Field and in Operations (GAFO), en utbildning i samverkan med Polisen, Försvarsmakten och Folke Bernadotteakademien och vid kurstillfället 2013 deltog både intern personal från MSB samt insatspersonal (fyra kvinnor respektive fyra män). Vad gäller övriga fokusutbildningar så strävas alltid efter att integrera kvalitetshöjande perspektiv och vid DR4-utbildningen (Disaster Risk Reduction, Respons and Recovery) var genus- och miljørådgivaren engagerade under hela kursen, just i syfte att stärka dessa perspektiv kopplade till katastrofriskreducering.

Till sitt stöd har insatspersonal verktyg och metoder i form av exempelvis jämställdhetshandboken med praktiska råd för vilka aspekter som bör beaktas för att insatserna ska komma olika grupper i samhället tillgodo. Under 2013 påbörjades arbetet med att ta fram en handbok för Base Camp, där ett genusperspektiv integreras för att påverka både den praktiska och personella delen i insats.

Ökad jämställdhet

En handlingsplan har tagits fram med målsättningen att öka antalet kvinnor i insats. Planen ska implementeras under 2014. Handlingsplanen innehåller åtgärder kopplat till både kommunikation, rekrytering och bemanning för att nå ut till och locka fler kvinnor att delta i MSB:s insatser. Strävan efter jämn könsfördelning och mångfald i personalpoolen bidrar till att höja kvaliteten i insatserna, då erfarenhet och perspektiv därmed breddas samt då insatspersonal kan vara förebilder i länder där val av yrkesroller kan begränsas utifrån traditionellt synsätt.

Ett registreringscenter upprättades i Jordanien för syriska flyktingar. I anslutning till detta har en lekplats anlagts för att ge barnen andrum. Foto: ULRIKA EDÉN, MSB.

Rekrytering och bemanning

Under 2013 utgjordes 27 % av nyrekryteringarna till MSB:s personalpool av kvinnor. Detta är lägre än 2011 då motsvarande siffra var 38 % och 2012 då siffran var 33 %.

Vad gäller bemanning av insatser har utvecklingen dock gått i mer positiv riktning. Efter att ha legat stabilt på 24 % under 2011 och 2012 steg andelen kvinnor som MSB sänder ut på insats till 30 % av den utsända insatspersonalen.

Genusperspektiv i insatser

I flera exempel har enskild insatspersonal aktivt arbetat med att stärka genusperspektivet inom ramen för sitt uppdrag. En rådgivare som genom UNDP stödde Montenegro i katastrofriskreducering förankrade vikten av könssegregerad data vid beredskapsplanering samt fördelarna vid samverkan på lokal nivå för att identifiera hur människor i samhället drabbas olika i samband med specifika katastrofer och därmed har skilda behov. I alla insatskomponenter verkade insatspersonalen vidare för jämnt deltagande från män och kvinnor.

Inom OCHA:s verksamhet i Sudan har under 2013 ett positivt samarbete fortgått mellan en miljöexpert sekonderad via MSB samt en genusexpert (utsänd via The Gender Standby Capacity Roster/GenCap) bland annat i form av gemensamma kurser för medarbetare och partners. Miljöexperten belyste kontinuerligt vikten av ett genusperspektiv i främst vattenhållning utifrån att kvinnor, män och barn har olika kunskap om och förhållande till vatten.

Vid upprättande av ett registreringscenter i Jordanien för syriska flyktingar togs hänsyn till människors olika behov genom att konstruera ett särskilt rum för kvinnor att kunna amma i och med lekplats och särskilda aktiviteter (såsom historieberättande) för barn i nära anslutning.

I mer omfattande insatser finns större möjligheter och högre ambitionsnivå att integrera kvalitetshöjande perspektiv, baserat på grundliga analyser. I samband med en rekognoseringsresa till Bangladesh, i relation till katastrofberedskap, hade en person i MSB-teamet särskilt fokus på tvärgående frågor och kunde därmed göra en bedömning av situation, skilda behov och kapacitet, med särskilt fokus på sårbara grupper.

I stöd till myndigheten för katastrofhantering i Moçambique bidrog en genusrådgivare med sakkunskap genom rekommendationer som kunde stärka beredskap, utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Rekommendationerna innefattade hur säkerhet kan stärkas för kvinnor och barn i samband med katastrofer samt hur kvinnors kapacitet kan tillvaratas genom deltagande.

MSB har gett stöd till Botswanas katastrofhanteringsmyndighet inom utbildning i risk- och sårbarhetsanalyser. Bedömningarna av risker kopplat till naturkatastrofer genomförs på lokal nivå, där bybors egna erfarenheter tillvaratas, genom ett inkluderande och brett deltagande. Könbalansen bland kursdeltagare var jämn och vikt lades vid att ge dem lika utrymme under utbildningstillfället samt använda teknik och språkbruk som var neutralt och fritt från stereotypa exempel.

Nationell samverkan

MSB har kontinuerligt deltagit inom Gender Force-samarbetet kopplat till kvinnor, fred och säkerhet. MSB, Folke Bernadotteakademien och Försvarsmakten inledde i februari 2013 det två år långa Gender Coach-programmet, med syfte att stärka chefer inom myndigheterna i jämställdhetsintegrering inom sin verksamhet samt genomförandet av resolution 1325. Under året fick deltagarna en individuell coach med expertis på området samt gemensam kompetenshöjning och var och en av dem utvecklade en handlingsplan för hur arbetet skulle genomföras inom respektive verksamhetsområde.

En myndighetsgemensam rapport gällande genomförandet av den nationella handlingsplanen för resolution 1325 sammanställdes 2013, utifrån de indikatorer som arbetats fram föregående år. Rapporten föranledde diskussioner kring arbetssätt och trender ur ett sammantaget perspektiv.

Nationellt samverkansforum för 1325 innefattar utöver myndigheter även representanter från departementsnivå samt frivilligorganisationer. Under Almedalsveckan deltog MSB:s genusrådgivare i en paneldebatt rörande vikten av kvinnors deltagande för hållbar fred, arrangerat av Kvinna till Kvinna och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF).

Stockholm Environment Institute har på MSB:s uppdrag sammanställt en rapport med fokus på hur kvinnor och män, flickor och pojkar påverkas olika av klimatförändringar,

klimatanpassningsåtgärder, och katastrofriskreducering. Rapporten presenterades vid ett seminarium på samma tema, i samarbete med Sida och med brett deltagande från universitet, myndigheter och civila samhället.

Miljö

MSB har länge arbetat med miljöfrågor inom insatsverksamheten, och när inriktningsdokumentet "Inriktning för arbetet med miljöintegrering i insatsverksamheten 2011-2015" togs fram fick det miljöförbättrande arbetet ett tydligt ramverk. De övergripande målen för 2015 är att MSB har integrerat miljöperspektivet i hela insatscykeln samt att personal som arbetar med insatserna, på huvudkontor såväl som i fält, har god förståelse för, samt förmåga att arbeta med, ett integrerat miljöperspektiv. Vidare ska MSB ha som mål att lyfta miljöfrågan internationellt i dialogen med samarbetspartners.

Störst framsteg på miljöområdet har under året skett genom det ökande antalet miljörådgivare som använts i fält. Nedan är exempel på insatser där miljön stått i fokus.

Syrienkrisen

Libanon har tagit emot en stor mängd syriska flyktingar som tvingats lämna hemlandet till följd av den pågående krisen. Detta sätter stor press på befintlig infrastruktur, inte minst kopplat till vatten och sanitet, både inom flyktinglägren men även i samhället i övrigt. Situationen medför allvarliga hälsorisker både för flyktingarna och den libanesiska befolkningen men även risker ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Under två månader bistod MSB Unicef med en teknisk expert inom miljö och sanitet i fält för att följa upp och implementera förberedelsearbete vid Unicef i Genève, som även detta stöttats av MSB. Syftet var att stärka samverkan och koordinering mellan intressenter inom vatten- och sanitetsområdet, säkerställa att genus- och miljöperspektivet integrerades för att öka hållbarheten när nya system utvecklades samt för att skapa förutsättningar för en så hälsosam och hygienisk miljö som möjligt för de drabbade. Ett av de främsta problemområdena som identifierades var avfallshantering, både inom lägren och i samhället i stort.

Hösten 2012 genomförde MSB en miljöbedömning av Al Za'atari flyktingläger i norra Jordanien, med rekommendationer kring hur man på kort och medellång sikt skulle kunna förbättra de miljömässiga levnadsvillkoren för flyktingarna i lägret. Miljöanalysen resulterade i utökat stöd i form av en avloppsvattenexpert från MSB till Unicef, med uppgift att tillse hållbar sanitetshantering inom lägret, samt en bredare miljöexpert som stöttat UNHCR under sex månader för att säkerställa ett sektorsövergripande grepp kring byggplanering, markanvändning, vatten och sanitet samt naturresurshantering. I uppdraget ingår att bidra med underlag för att möjliggöra ett mer långsiktigt tänkande redan från start när framtida läger planeras och upprättas.

Sudan

Miljöförstöring och konkurrens om begränsade naturresurser är en av de viktigaste drivkrafterna i den nuvarande konflikten i Sudan, bland annat i Darfur och gränsområden till Sydsudan. Under sex månader har MSB sekunderat en miljöexpert till OCHA med syfte att operationalisera miljöarbetet inom organisationens verksamhet genom integrering av tvärgående perspektiv inom humanitära projekt och program. Målet är att säkerställa en övergripande strategi för att hantera miljöfrågor inom OCHA för att motverka trender som avskogning, ökenspridning, jorderosion och belastning av föroreningar, som är typiska för den sudanesiska kontexten.

Samtal vid en damm i norra Darfur, Sudan.

Foto: MSB

Inom ramen för uppdraget har personal utbildats på lokalkontoret, på övriga FN-kontor samt inom NGO:er för att öka förståelsen och kunskapen om hur organisationerna kan minska den negativa påverkan från de egna aktiviteterna, samt för att integrera riskreduceringsåtgärder i projektdesign och planering.

Miljöbedömningar efter katastrofer

En månad efter tyfonen Bopha, som drabbade Filippinerna i december 2012 sändes en miljörådgivare till Davao för att bedöma miljöskadorna som tyfonen, samt de lerskred som följde i dess spår, hade åsamkat. Syftet var att ge stöd till de aktörer som arbetade med den omedelbara katastrofhanteringen samt att säkerställa integreringen av miljö i det fortsatta återuppbyggnadsarbetet. Miljörådgivaren tillhandahöll teknisk expertis samt ökade förståelsen för miljö genom att utbilda och träna samarbetspartners i miljörelaterade frågor. En viktig lärdom från insatsen var att miljöstöd inte kan komma nog tidigt i processen, helst ska det vara direkt kopplat till de bedömningsteam som utvärderar skadorna direkt efter en händelse.

Kraftiga regn drabbade Moçambique i januari 2013 vilket ledde till översvämningar i ett flertal provinser i södra delen av landet. På uppdrag av OCHA bistod MSB med en miljörådgivare under två veckor för att bedöma skadorna ur ett miljöperspektiv samt för att ta fram rekommendationer på hur miljö på effektivaste sätt skulle integreras i återuppbyggnadsplanerna. Den främsta observationen var att översvämningarna inte orsakade några nya miljöproblem men däremot att i områden där miljön redan var hårt utsatt var sårbarheten högst och dessa områden drabbades därmed hårdast. Insatsen

blev en god illustration av hur en god miljö kan förhindra skada och att miljöhänsyn därmed är en riskreducerande åtgärd. Främsta problemområdet som identifierades var avfallshantering, kemikalieanvändning samt vattenresursförvaltning.

Till följd av den kraftiga jordbävningen som drabbade de centrala delarna av Filippinerna i oktober 2013 skickade MSB en avfallsexpert som del av FN:s bedömningsteam som skulle utvärdera eventuella miljökonsekvenser och risker till följd av jordbävningen. Syftet var att stödja återuppbyggnadsprocesserna med fokus på att förebygga sjukdoms-spridning genom hygienisk hantering av avfall, inte minst sjukvårdsavfall, samt att lägga grunden för en miljömässigt hållbar hantering av rasmassorna. Stödet kom fram precis i tid för att även vara behjälplig under den enorma katastrof som drabbade landet i och med tyfonen Haiyan. Ett antal utbildningar hölls där de av MSB framtagna Disaster Waste Management Guidelines kom till användning. Insatsen blev en effektiv inkörsport till det fortsatta miljö- och avfallsstöd som har sänts till Filippinerna till följd av tyfonen, som därmed kunnat grundas på gedigna behovs- och kapacitetsanalyser på plats.

Stärkande av nationell beredskap

MSB har under två år stöttat FN:s expertorgan för miljörelaterade katastrofhändelser (OCHA/UNEP Joint Environmental Unit – JEU). Projektet, som finansierades av Sida och avslutades i oktober 2013, har bidragit till byggandet av en webbportal, utveckling av riktade utbildningar samt vidareutveckling av verktyg som möjliggör ett mer förebyggande och förberedande arbete att hantera miljökatastrofer på nationell nivå i låg- och medelinkomstländer.

En utbildning i riskkartläggning och beredskapsplanering för nationella myndigheter, ”Beyond Response – Better Preparedness for Environmental Emergencies”, har utvecklats och med MSB:s stöd hållits vid tre tillfällen: i Kenya, Liberia och därefter Zambia och då med regionalt fokus tillsammans med lokala myndigheter från Botswana och Moçambique.

Samarbetet har även lett till att miljö som kvalitetshöjande perspektiv har höjts på agendan vilket i sin tur har lett till den ökande efterfrågan på miljörådgivare i fält.

Naturkatastrofer genererar ofta stora mängder avfall som måste tas om hand på ett säkert och miljömässigt hållbart sätt för att förhindra smittspridning och möjliggöra ett långsiktigt återuppbyggnadsarbete. På bilden sorteras med minimal skyddsutrustning, avfall som följde i tyfonen Bophas spår (Filippinerna 2013) i hopp om att finna återvinningsbart material som kan säljas vidare.

Foto: ANNA NORDLANDER, MSB

9. Statistisk och ekonomisk sammanfattning

I detta avsnitt redovisas insatsstatistik för MSB:s insatser under 2013, inklusive den ekonomiska redovisning som efterfrågas specifikt för denna rapport i MSB:s regleringsbrev.

Tabell 1. Antal insatser per insatskategori, 2011-2013

Insatskategori	2013	2012	2011
Humanitära insatser	113	81	69
Humanitär minhantering	7	12	14
Tidig återuppbyggnad	8	1	6
Civil konflikthantering	13	10	10
Stärkande av katastrofberedskap	16	18	16
Totalt bistånd	157	122	115
Nationella stödinsatser	42	19	21
Stödstyrkan	1	0	2
Insatser i icke biståndsland	0	1	3
Totalt icke bistånd	43	20	26
Summa samtliga insatser	200	142	141

Det totala antalet insatser ökade under 2013, såväl avseende nationella som internationella insatser. Den största förändringen är ökningen inom området humanitära insatser. Förklaringarna till ökningen är bland annat ett stort antal insatser med anledning av tyfonen Haiyan på Filippinerna liksom insatser med anledning av Syrienkrisen, samt att MSB under de senaste åren genomfört särskilda satsningar för att rekrytera och utbilda insatspersonal för att möta nya krav och förväntningar hos MSB:s partners. En delförklaring till att antalet nationella insatser ökat är förbättrade metoder för statistikinsamling från de räddningstjänster som via avtal med MSB är utförare av insatserna.

Tabell 2. Antal insatser per samarbetspartner inom FN, 2011-2013

FN-organ	2013	2012	2011
Unicef	32	25	16
WFP	29	24	23
UNHCR	26	22	13
OCHA	23	14	12
UNMAS/UNOPS	13	10	7
UNDP	8	3	0
Summa	131	98	71

MSB är så kallad standby partner till ett antal FN-organ, för att snabbt kunna förse dem med stöd vid behov. Dessa partners är de vanligaste uppdragsgivarna i den internationella biståndsverksamheten, även om också flera andra uppdragsgivare förekommer.

Som synes i tabell 2 har antalet aktiva MSB-uppdrag per organisation ökat för samtliga organisationer under 2013 jämfört med 2012.

Tabell 3. Antal humanitära insatser per insatstyp, 2011-2013

Insatstyp	2013	2012	2011
Information och koordinering	40	29	21
Transport och logistik	28	24	18
Vatten, sanitet, hygien, miljö	22	13	14
Boende och kontor	12	11	15
Övrigt	11	4	1
Summa	113	81	69

Precis som under de senaste åren är insatser inom information och koordinering den vanligaste insatstypen inom området humanitära insatser under 2013. Antalet insatser inom information och koordinering har dessutom ökat betydligt 2013 jämfört med 2012. En stor ökning märks också inom området vatten, sanitet, hygien och miljö. Orsaken till ökningen är en kombination av att denna typ av kompetenser varit starkt efterfrågade i de humanitära kriser som pågått under 2013, samtidigt som MSB under de senaste åren genomfört särskilda satsningar för att rekrytera och utbilda insatspersonal för att möta nya krav och förväntningar hos MSB:s partners. Antalet insatser inom transport och logistik samt boende och kontor, där flera av MSB:s mer omfattande insatser återfinns, ligger på relativt likvärdiga nivåer mellan 2012 och 2013.

Tabell 4. Antal biståndsinsatser per land, 2013

Insatsland	Antal insatser
Jordanien	22
Filippinerna	13
Libanon	13
Sydsudan	12
DR Kongo	7
Västbanken/Gaza	5
Övriga	85
Summa	157

Under 2013 genomförde MSB totalt 157 biståndsinsatser i 48 länder, en ökning jämfört med 2012 då motsvarande siffror var 122 insatser i 39 länder. Som kan utläsas av tabellen ovan står Syrienkrisen för en stor del av antalet insatser, då omfattande stöd har efterfrågats i närbelägna länder som till exempel Libanon och Jordanien, för att hantera de stora flyktingströmmarna som krisen resulterat i. Också Filippinerna och Sydsudan har haft ett stort antal MSB-insatser under 2013, relaterat till tyfonen Haiyan respektive den fortsatt svåra humanitära situationen i Sydsudan, vilken dessutom förvärrades under slutet av året.

Tabell 5. MSB:s finansörer och intäkter för biståndsinsatser, 2011-2013 i mkr

Finansiär	2013	2012	2011
Sida	118,6	95,7	145,3
Regeringskansliet	38,2	29,9	29,6
FN	7,2	22,8	29,4
EU	-	0,6	23,5
ICRC	-	6,0	6,5
Övrigt	-	-	0,9
Totalt	164,0	155,0	235,2

MSB:s internationella insatser finansieras i huvudsak med externa medel. Fördelningen av intäkter per finansör varierar mellan åren, men Sida är alltjämt den dominerande finansören för MSB:s insatser. Intäkter från andra finansörer har minskat under året i jämförelse med tidigare år, vilket är en följd av vilken typ av insatser som efterfrågats, vilket i sin tur är styrt av händelser i omvärlden. Av särskild betydelse är att efterfrågan på nya minhanteringsinsatser har varit låg under året. Denna typ av insats finansieras ofta av andra än Sida. Detta är exempelvis bakgrunden till att MSB inte haft några insatser finansierade av Internationella Röda korset (ICRC) under året.

Insatser inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) finansieras numera med anslag direkt till MSB via regleringsbrev. I tabell 5 och 8 ingår dessa medel i de totala sammanställningarna, men för att kunna särskilja dessa medel redovisas hela denna finansiering separat i tabell 6. Före 2013 finansierades dessa insatser inom den avgiftsfinansierade verksamheten. För att möjliggöra jämförelser mellan åren och för att ge en bild av den totala insatsverksamhetens omfattning är dessa medel inkluderade i tabell 5 för hela perioden 2011-2013 på raden för finansiering från Regeringskansliet. I praktiken betalades dessa medel under 2012 ut via Sida.

Tabell 6. Kostnader för deltagande i GSFP-insatser, 2013 i mkr

Insats	Belopp (mkr)
EULEX Kosovo	12,9
EUPOL Afghanistan	7,3
TIPH Västbanken	3,8
EUMM Georgien	3,2
EUCAP Nestor Afrikas horn	2,3
EUAVSEC Sydsudan	1,9
Nationell expert Bryssel	1,3
EUPOL DR Kongo	1,2
EUCAP Sahel Niger	1,0
EUJUST LEX Irak	0,9
EUPOL COPPS palestinska områdena	0,9
EUBAM Libyen	0,8
EUSEC DR Kongo	0,8
Summa	38,2

MSB:s arbete inom GSFP-insatser har under året fördelat sig enligt ovanstående tabell. Insatserna i Kosovo och Afghanistan är de personellt och ekonomiskt mest omfattande bland dessa insatser. Omfattningen av MSB:s stöd inom GSFP-insatserna styrs av ett särskilt regleringsbrev, där det framgår vilka insatser som MSB ska bidra till, samt högst- eller lägstbelopp för MSB:s kostnader för respektive insats.

Tabell 7. Kostnader per mottagande organisation finansierat av Sida, 2012-2013 i mkr

Organisation	2013	2012
OCHA	32,7	8,5
UNHCR	23,0	21,8
UNMAS	20,2	18,3
WFP	15,6	21,3
Unicef	13,7	13,3
UNDP	3,1	1,9
UNRWA	3,1	-
Övrigt	7,2	40,5
Summa	118,6	125,6

Sida är, som ovan nämnts, MSB:s största insatsfinansiär. MSB:s Sida-finansierade insatser är huvudsakligen stöd till olika FN-organ. Tabell 7 visar till vilka organisationer som MSB:s Sida-finansierade stöd går i form av kostnader för genomförda insatser.

OCHA är den organisation som under 2013 har fått störst stöd via MSB. Förklaringen är främst de basläger som MSB givit stöd med i Mali och på Filippinerna, som ekonomiskt sett är omfattande insatser.

Tabell 8. Kostnader per insatsland, 2013 i mkr

Land	Belopp (mkr)	Land	Belopp (mkr)
Mali	24,0	Somalia	2,6
Filippinerna	17,8	Irak	2,4
Jordanien	16,8	Haiti	2,4
Kosovo	12,9	Senegal	2,0
Sydsudan	12,6	Niger	2,0
Palestinska omr.	8,9	Botswana	1,9
Moçambique	8,1	Burkina Faso	1,6
Afghanistan	7,9	Tchad	1,6
Libanon	7,6	Etiopien	1,6
DR Kongo	5,5	Kongo Brazzaville	1,4
Kenya	3,3	Libyen	1,2
Syrien	3,3	Centralafrikanska rep.	1,1
Georgien	3,2	Nigeria	1,0
Ghana	2,6	Övrigt	15,6
Summa			172,9

Tabell 8 visar kostnader för externfinansierad insatsverksamhet uppdelat på land som stödet riktats till. Siffrorna inkluderar även anslagsfinansiering för GSPF-insatser (separat redovisade i tabell 6 ovan).

Mali är det land där insatskostnaderna varit högst under året, 24 mkr. Insatserna i landet har varit av kostnadskrävande art, såsom större insatser inom minhantering och boende- och kontorsbyggnationer. Också Filippinerna, med anledning av tyfonen Haiyan, samt Jordanien, med anledning av Syrienkrisen, är länder med omfattande insatsverksamhet från MSB under 2013.

Vid MSB:s uppstart av insatsverksamhet efter tyfonen Haiyan på Filippinerna tolkade myndigheten att Försvarmakten skulle stå för huvuddelen av transportkostnaderna till och på Filippinerna, varför dessa kostnader ej togs med i budgetkalkylerna för insatsen. Försvarmakten tolkade dock diskussionerna som att MSB skulle finansiera dessa kostnader. Någon skriftlig överenskommelse upprättades inte vid tillfället. Försvarmakten fakturerade MSB för transportkostnaden, vilket förklarar att de totala kostnaderna i tabell 8 är högre än de totala intäkterna i tabell 5 för 2013. MSB och Försvarmakten fortsätter diskussionerna under 2014 för att nå en överenskommelse om hur kostnaderna ska fördelas mellan myndigheterna och hur Försvarmakten framöver avser tillämpa förordning (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet vid framtida gemensamma insatser.

10. Förkortningar

DAC	Development Assistance Committee
DRR	Disaster Risk Reduction
GSFP	EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik
ICT	Information and Communication Technology
ICRC	International Committee of the Red Cross
IHP	International Humanitarian Partnership
IMSMA	Information Management System for Mine Action
INGC	Katastrofhanteringsmyndigheten i Moçambique
NDMO	Katastrofhanteringsmyndigheten i Botswana
NGO	non-governmental organization
OCHA	Office for Coordination of Humanitarian Affairs
OPT	de ockuperade palestinska territorierna
Sida	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
SNAM	Svenska nationella ambulansflyget
SWIFT	Swedish International Fast Response Team
UNDP	United Nations Development Programme
UNEP	United Nations Environment Programme
UNHABITAT	United Nations Human Settlements Programme
UNHAS	United Nations Humanitarian Air Service
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
Unicef	United Nations Children´s Fund
UNMAS	United Nations Mine Action Service
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
USAR	Urban Search and Rescue
WASH	Water, Sanitation and Hygiene
WFP	World Food Programme

